

Tillæg til grave- og efterbehandlingsplan for Munkebjergby Grusgrav, Nov 2019

Baggrund

Dette tillæg til grave- og efterbehandlingsplanen for Munkebjergby Grusgrav er skrevet med baggrund i, at der i NCC's grusgrav i maj 2019 blev observeret strandtudser i et mindre lavvandet område. Efter dialog med DN – Sorø, blev det aftalt, at NCC udfører nedenstående plan og plejeplan for strandtudsen, mens NCC er aktive i området.

Biolog Peter Henriksen fra Limno Consult har som fagperson været med til at udarbejde nedenstående plan, så der tages hensyn til både strandtudse og råstofindvinding.

Der er taget udgangspunkt i Miljø- og Fødevareministeriets Forvaltningsplan for strandtudsen /1/.

Som yngleområde foretrækker strandtudsen at lægge sin æg i lavvandede, temporære og lysåbne vandsamlinger, hvor haletudserne kan udvikles i det varme vand, og hvor der er forholdsvis få andre dyr, der kan spise haletudserne. Det er en forudsætning for at bevare gode prioriterede ynglesteder lysåbne og "rå", at der er en eller anden form for regelmæssig forstyrrelse /1/.

Som raste- og fourageringsområde foretrækker strandtudsen let fugtige, sandede og grusede områder med meget sparsom, lav bevoksning, hvor materialet er løst, så den om dagen kan grave sig nogle cm ned i materialet. Fødesøgning sker i den første tid efter forvandlingen langs bredden af vandhullerne, hvorefter strandtudsen bevæger sig ud i området, hvor den kan bevæge sig vidt omkring /1/.

Som dvalebiotop foretrækker strandtudsen tørre sandede og/eller grusede områder, hvor den kan grave sig 60-120 cm ned /1/. Den er derfor nødt til at bevæge sig et stykke op over vandspejl før den kan grave sig ned.

Generelt er det en fordel for strandtudsen, at områderne forstyrres så bevoksningen holdes nede, og materialerne holdes løse. Det sker naturligt i en grusgrav, men når gravningen ophører, vil områderne med tiden gro til, og det vil være nødvendigt at pleje området for at opretholde en god strandtudsehabitat. Et trist eksempel på, hvor galt det kan gå, findes ved Højby i Nordvestsjælland, hvor en bestand forsvandt efter ophør med grusgravning og efterfølgende tilgroning og udsætning af fisk /2/.

Strandtudsen er primært truet pga. manglende egnede levesteder, særligt yngleområder. Nedenstående plan kan være med til at bevare levestedet og den økologiske funktionalitet for strandtudsen ved Munkebjergby, mens der graves grus. Når grusgravningen ophører, kan det blive vanskeligt at opretholde de egnede habitater for strandtudsen, da der vil være stor risiko for at, levestederne gror til. Det kan derfor være nødvendigt at lave en plejeplan for området efter grusgravsaktiviteten er ophørt. En plejeplan ud over grusgravens levetid vil være op til en kommende ejer og Sorø Kommune.

Der har tidligere været etableret to områder som strandtudsehabitater (blå, figur 1) i den gamle nabogrusgrav umiddelbart syd for NCC's grusgrav. Her blev der tidligere observeret strandtudse, men i takt med tilgroning af hullerne ser strandtudserne ud til at have forladt disse områder. I stedet har strandtudsen bevæget sig mod nord til NCC's aktive grusgrav i et lavvandet hul, som endnu ikke er tilgroet (gul ring, figur 1).

I nedenstående plan ønskes strandtudserne flyttet fra det sydøstlige område mod vest. Desuden etableres fire lavvandede områder i stedet for det ene, som findes i dag (figur 1).

Figur 1: Placering af strandtudehabitater.

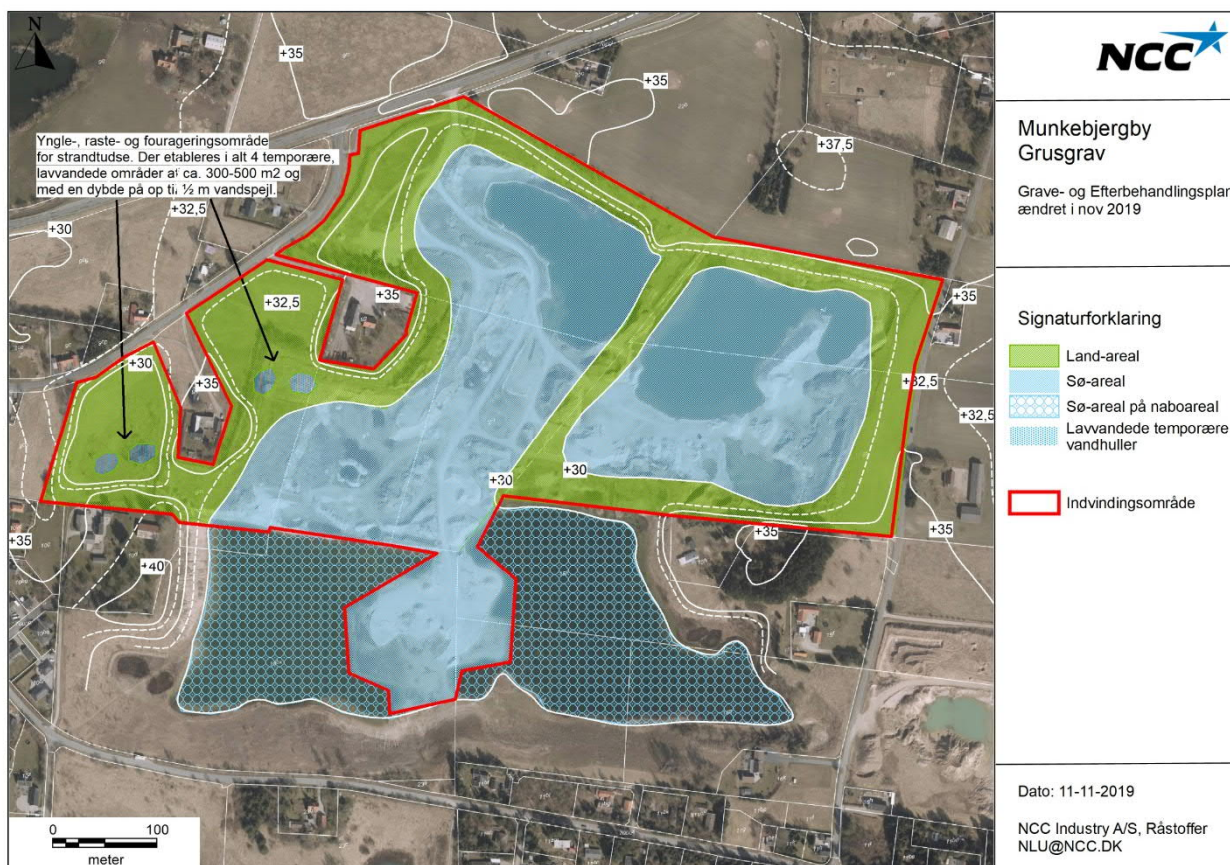
Ændring af efterbehandlingsplan til gavn for strandtudsen

Store dybe kolde søer, der over tid, indeholder predatorer, er ikke egnede ynglesteder for strandtudser.

Efterbehandlingsplanen er derfor ændret i den vestlige del af området, hvor der vil blive etableret 4 mindre, lavvandede, temporære vandhuller (figur 2). De 4 vandhuller vil hver få et areal på ca. 300-500 m², og med en vanddybde på maksimalt ½ m i foråret. På grund af den naturlige årstidsvariation vil vandhullerne blive anlagt sådan, at de udtørres i sommerperioden og fyldes med vand i vinterperioden og holder vand til hen på sommeren i et "normalt" år.

I nærheden af vandhullerne etableres mindre, muldfrie skrænter med anlæg på op til 1:1,5 og 1:2. De forholdsvist stejle skrænter begrænser bevoksning og holder området vandfrit i dybden, hvorfor det antages at det er gode steder, hvor strandtudsen kan gå i dvale. Skrænterne vil derfor fungere som strandtudehabitat, når den går i dvale fra midt oktober til start april.

Der vil også blive etableret større, muldfrie flader i nærheden af vandhullerne. Fladerne vil kunne benyttes som fourageringsområder. I forhold til den oprindelig plan er søerne i den vestlige del, af den årsag arealmæssigt begrænset.

Figur 2: Grave- og efterbehandlingsplan for Munkebjergby Grusgrav, ændret i november 2019.

Flytning af strandtudsen til ønsket fremtidig placering

Strandtudsen blev den 8. maj 2019 observeret i et mindre lavvandet område i den sydøstlige del af graveområdet (figur 1).

For at kunne grave råstofferne i dette område er det planlagt at "flytte" strandtudserne i løbet af en årrække til den vestlige del af indvindingsområdet – til de to grønne områder på figur 1. Disse to områder vil blive efterbehandlet til landareal, hvor det er muligt at bevare nogle mindre, lavvandede, temporære vandhuller. Samtidig er det muligt at få adgang til disse områder med en maskine, så områderne kan holdes nogenlunde fri for bevoksning.

"Flytningen" af strandtudserne vil foregå ved, at det nuværende areal (gult, figur 1) ikke røres, og det vil således gro til og strandtudserne vil flytte sig fra området. Samtidig etableres de to midlertidige vandhuller (lyserød, figur 1) af ca. 300 m² med ½ m's vanddybde. De to huller graves i marts 2020, inden strandtudserne går ud af dvale, og hvor vandstanden næsten er på sit højeste i forhold til årstiden.

Efterhånden som det sydøstlige vandhul (gult, figur 1) gror til, forventes det, at strandtudserne selv vil vandre mod vest til de nyetablerede, midlertidige vandhuller. Når strandtudsen har forladt det sydøstligste vandhul, vil dette areal blive indvundet, og efterbehandling af den østlige del af indvindingsområdet vil kunne foretages. De midlertidige vandhuller (lyserødt, figur 1) vil blive vedligeholdt/plejet ved, at

bevoksning og nødvendig afgravning foretages i vintermånederne, mens vandstanden er høj og strandtudserne ligger i dvale. Plejen af de midlertidige vandhuller vil fortsætte indtil de permanente vandhuller i vest er etableret. Herefter indstilles plejen af de midlertidige vandhuller, så de kan gro til og strandtudsene kan vandre mod vest. Der vil ikke være aktivitet med maskiner i nærheden af de midlertidige vandhuller i ynglesæsonen. De permanente lavvandede huller i vest (grønt, figur 1), etableres i marts-måned og vil blive fordelt med 2 vandhuller hvert sted med arealer på ca. 300-500 m² og med en dybde på op til ½ m.

Når strandtudsene har forladt de midlertidige vandhuller, kan arealerne anvendes til råstofindvinding.

Hvis enkelte strandtudser (evt. ældre hanner) ikke forlader de midlertidige vandhuller, og hvis der evt. lægges æg trods tilgroning, vil NCC undersøge muligheden for at flytte disse til de nye permanente vandhuller.

Der vil blive gennemført en årlig registrering af strandtudsene i området, så etablering og nedlægning af vandhuller kan planlægges efter forholdene.

Plejeplan for strandtudsene i den aktive grusgravsperiode

I hele den periode, hvor der indvindes råstoffer i området, vil råstofindvinder sørge for, at de aktive strandtudsehuller vil blive plejet ved, at der i efteråret foretages en oprensning af planter og evt. afgravning af materiale i vandhullerne. Afgravning på fladerne sker automatisk i forbindelse med grusgravning.

Plejning ud over indvindingsperioden er for råstofindvinder uvedkommende. Placeringen af de permanente vandhuller giver dog mulighed for kommende ejere eller kommune at komme til arealerne med maskiner, så det er muligt også efterfølgende at udføre pleje af vandhullerne.

Referencer:

/1/ Naturstyrelsen, Miljø- og Fødevareministeriet, 2015: Forvaltningsplan for strandtudse.

/2/ Henriksen, P.W. 2008 – 2016: Padderne i Odsherred Kommune. En sammenfatning af vores nuværende viden om arterne på baggrund af årlig overvågning af 100 lokaliteter. Projekt udarbejdet for Odsherred Kommune af Limno Consult 2017.